

ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ ВАЛЮТНИМ ФОНДОМ

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота
студента 4 курсу
спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
ОП «Міжнародні відносини»
заочної форми навчання
Герасимчука Андрія Андрійовича

Вінниця - 2022

Зміст

- Актуальність теми дослідження
- Об'єкт і предмет дослідження
- Що таке МВФ?
- “Політизація” відносин з МВФ та помилки сприйняття сторін
- Основні етапи відносин України та МВФ
- Розбіжності у взаємовідносинах між МВФ та Україною
- Висновки
- Список джерел

Актуальність теми дослідження

Відносини між Україною та МВФ мають тривалу історію, починаючи з 1992 р. За цей час наша держава перетворилася на одного з найбільших позичальників (друге місце!) кредитів від МВФ. Водночас жодна з ініційованих програм макроекономічної допомоги не була реалізованою. Наразі сторони знову роблять спроби домовитися про новий кредит від МВФ, який допоміг би стабілізувати макроекономічну ситуацію в державі в умовах збройної агресії РФ проти України. Складнощі переговорного процесу, відсутність позитивного досвіду у виконанні попередніх домовленостей та загалом будь-якої експертної оцінки результатів взаємодії Україна-МВФ обумовлюють теоретичну і практичну актуальність теми дослідження.

Проблема полягає в визначенні необхідного ступеню співпраці з МВФ. Отож варто зрозуміти: використовувати потенціал фонду чи ні, а якщо використовувати, то в якому обсязі. Оскільки, за словами міністра фінансів С. Марченка, на даний момент співпраця забезпечує майже половину потреб у зовнішньому фінансуванні України на 2022 р. – це 5 млрд. \$. Проте варто зазначити, що будемо отримувати ці кошти лише за умови проведення реформ, які можуть бути не популярними серед українців.

Об'єкт та предмет дослідження

Об'єктом дослідження є економічні стимули лібералізації.

Предметом дослідження є вплив міжнародної фінансової організації на внутрішню політику України.

Мета та завдання дослідження

Метою дослідження є розробка ефективного підходу та алгоритму дій щодо врегулювання обсягу та напрямку співпраці з МВФ.

Ключове завдання полягає у розрахунках всіх «за» та «проти». З одного боку, ми отримуємо ресурси, за допомогою яких можемо швидко та, головне, якісно розвиватись. З іншого боку, ми платимо не абияку комісію, яка береться з тих самих податків, якими обтяжуються всі звичайні жителі України. До того ж фонд змушує проводити реформи, які можуть бути не зовсім прийнятними для нас. Окрім комісії наша країна платить відсоток за кожен кредит у середньому розмірі до 2,6% річних, що безперечно потрібно враховувати в дослідженні даного питання.

Що таке МВФ?

Міжнародний валютний фонд (МВФ) — це міжнародна фінансова організація, яка була створена, як спеціальне агентство Організації Об'єднаних Націй (ООН) в 1944 р. Основним завданням МВФ є допомога в розробці стабільної економічної політики країнам з проблемами платіжного балансу.

Офіційна емблема МВФ

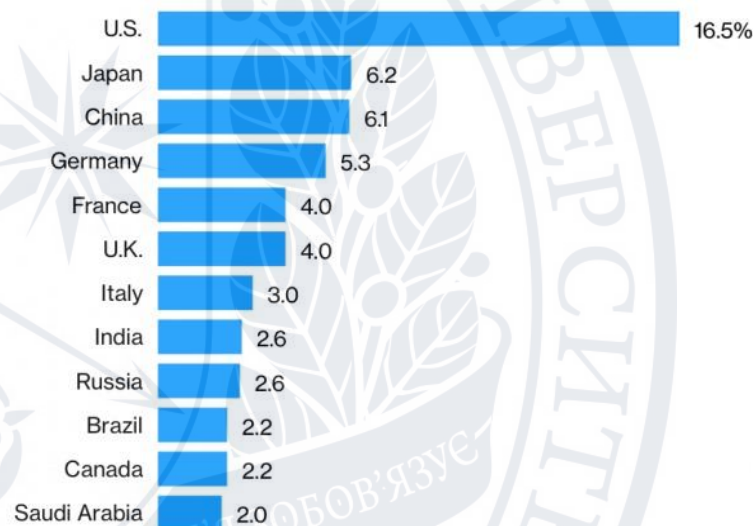
На сьогодні членами МВФ є 190 країн, включаючи Україну. Фонд керується Радою керівників, які представлені від всіх країн-членів. В свою чергу представники кожної з країн мають певну вагу свого голосу. Частка країн з найбільшими голосами в МВФ наведена на наступному слайді.

МВФ надає кредити країнам, в яких відбувається значне обезцінення національної валюти, тобто коли відхід капіталу перевищує його прихід. Це відомо як дефіцит платіжного балансу.

Кредити МВФ є недорогими порівняно з грошима, які можна залучити, наприклад, шляхом продажу державних облігацій. Тому перед тим, як надати кредит, МВФ погоджує з владою низку умов. Загалом ці умови зв'язані з проведенням реформ, які дозволять країні стабільно розвиватись і запобігти проблем у майбутньому.

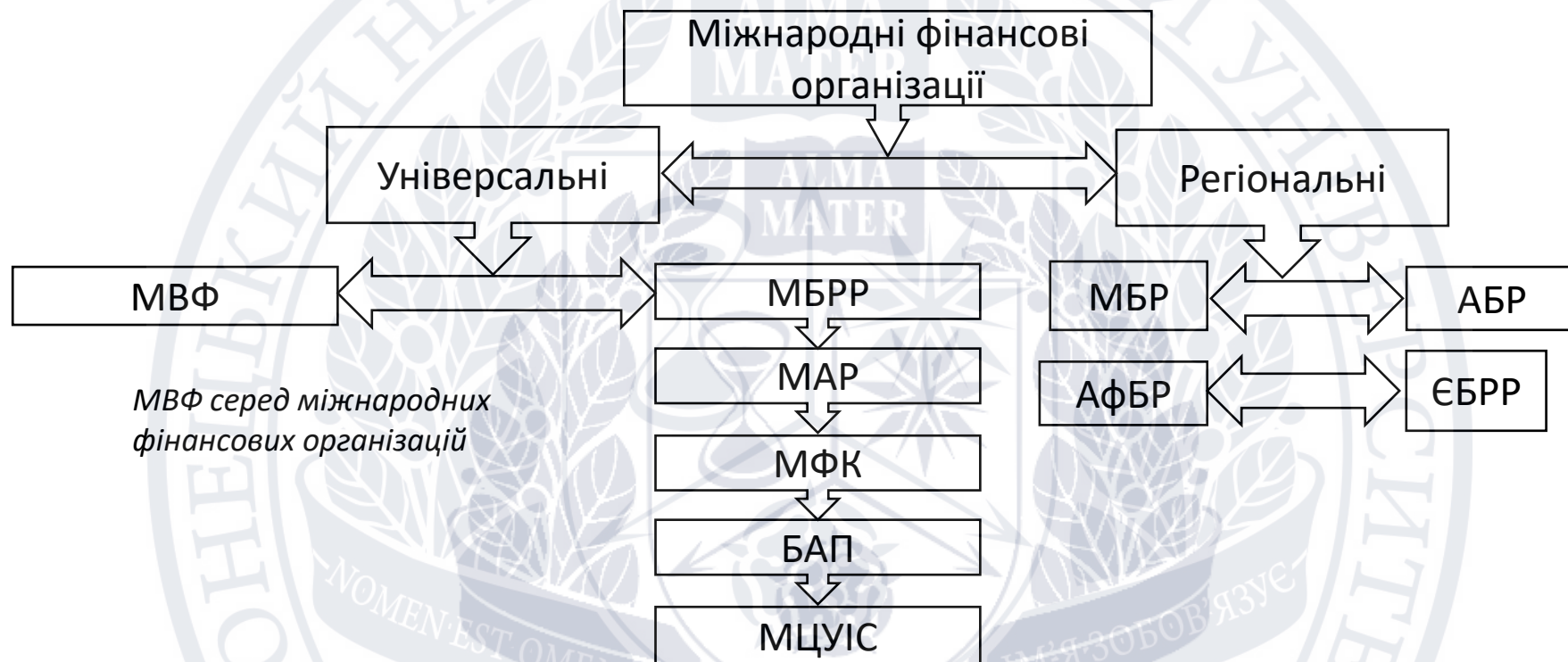
І це цілком логічно для Фонду, орієнтованому на підтримання економічної стабільності в всьому світі.

Частка голосів в міжнародному валютному фонді

International Monetary Fund

Врешті-решт, якщо в якійсь країні погано з економікою це однозначно відобразиться на країнах сусідах. Всесвітній банк також надає кредит для проведення реформ. Не дивлячись на взаємо доповненість, цілі цих двох організацій різні.

МВФ забезпечує макроекономічну стабільність та економічне зростання, наголошує, що не є джерелом дешевих кредитів, і спрямовує свою діяльність на структурні реформи у державі-позичальниці.

Фонд зазвичай пропонує лібералізацію і одночасне підвищення прозорості і підтримання встановлених правил – від встановлених відсоткових ставок до розподілення бюджетних коштів. Звісно в такій країні складно мати вигоду від корупційних схем.

“Політизація” відносин з МВФ та помилки сприйняття

На сьогоднішній день в Україні тема відносин з МВФ є надто “політизованою”. Це можна пояснити таким чином:

- Здебільшого політики коментують відносини між Україною та МВФ, тож відповідно кожен трактує як вигідно йому;
- Жодна з програм МВФ не була завершена в Україні через не готовність політиків відповідати за взяті на себе зобов’язання після отримання першого траншу кредиту.

Співробітники фонду намагаються не висвітлювати події, які так чи інакше принесуть незручності для своїх партнерів. Тому реальне ставлення МВФ до українських політиків ми можемо побачити лише по відмовах у наступних траншах, рівнях наступних місій та їх тривалості.

Як приклад можна навести віртуальну місію МВФ в Україні в кінці 2020 р.- на початку 2021р. – це досить тривалий період як для звичайної місії, яка зазвичай триває близько 10-12 днів. Крім того, за результатами місії не було надано ніяких рекомендацій та коли буде надано наступний транш, що може свідчити про низький рівень довіри до української влади.

Через нестачу інформації, відгуків від МВФ створюється підґрунтя для різного роду домислів, неправдивих свідчень та недобросовісних висловлювань з боку політиків. Нижче буде наведено низку поширених помилкових тверджень та помилок в оцінках взаємодії Україна-МВФ:

- Умови кредитування МВФ підривають державний суверенітет;
- Кредити сприяють зростанню державного боргу України та посиленню залежності від іноземних кредиторів;
- Україна бере нові кредити лише для того, щоб закрити старі;
- За рахунок нових траншів наповнюються особисті гаманці політиків, а на розвиток економіки нічого не потрапляє;
- За період після 2014 року в країні не помітно прогрес за рахунок МВФ.

Таким чином можна зробити висновок, що проблема України заключається не в МВФ, а в тому, що Україна лише розпочала проводити ринкові реформи, які інші країни провели ще в далеких 1990-х роках. І на даний момент коли політики і наближені до них олігархи вже встигли розвинути свої корупційні схеми, їм дуже не вигідні стають реформи МВФ, оскільки через них ті самі схему починають розвалюватись.

Основні етапи відносин України та МВФ

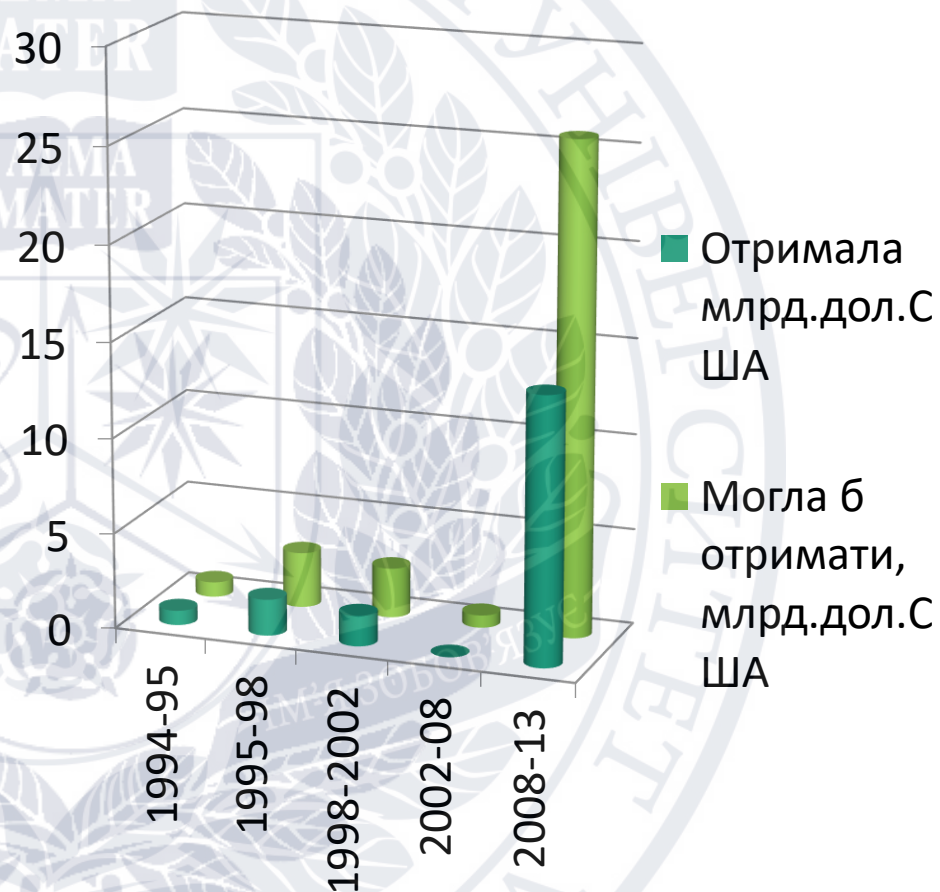
Україна вступила у МВФ вже у 1992 році, проте перший кредит отримала у 1995 р.

Співпраця з МВФ значно посилилась після 2014 р., коли Україна розпочала активно впроваджувати реформи. На той момент значна частина коштів була направлена не на підтримку макроекономічного становища, а прямо в бюджет, щоб залатати “діру”. В 2015 р. МВФ реструктуризував борг України, зробивши трирічну відстрочку виплат платежів і списавши 1/5 частину боргу.

У червні 2020 р. МВФ схвалив програму допомоги Україні н 5 млрд.\$. В результаті Україна добилась прогресу у держаному бюджеті на 2021 рік, дефіцит скоротився з 6% до 5,5% ВВП. Надалі співпраця загальмувалася. Адже українська влада не виконала тих умов, на які погоджувалася в 2020 р.

В своєму відношенні до МВФ команда В. Зеленського дещо нагадує владу В. Януковича 2010-14 рр., яка влітку 2010 р. уклала угоду про резервні транші, але так і не отримала їх. Адміністрація Януковича двічі на рік відправляла 50 високопоставлених чиновників в Вашингтон для переговорів з МВФ щодо нового траншу, але оскільки їх не цікавили реформи, переговорники приймалися на низькому рівні.

Новий голова НБУ Кирило Шевченко провів 8-14 листопада 2020 р. в Вашингтоні, намагаючись переконати МВФ, але безрезультатно.

Прем'єр-міністр України Д. Шмигаль і міністр фінансів С. Марченко 21 квітня 2022 р. зустрілись з керівниками МВФ та Всесвітнього банку у Вашингтоні, щоб обговорити допомогу для країни. За попередніми прогнозами, падіння економіки України очікується на 45 % в цьому році. Інфляція досягла вже 13,7%, а ціни виросли на 4,5% за місяць. МВФ та Всесвітній банк вже погодили більше 2 млрд. \$ допомоги. Як зазначає директорка МВФ К. Георгієва, необхідно буде ще більше коштів для підтримання економіки.

В рамках повномасштабного вторгнення РФ, МВФ було вимушене застосувати Інструмент швидкого фінансування (RFI), у розмірі 1,4 млрд. \$ США. З метою задовольнити нагальні потреби у фінансуванні та пом'якшити економічні наслідки війни. МВФ продовжує співпрацювати з Україною і в наданні політичної (технічної) підтримки, тобто продовжують розробляти та впроваджувати заходи пом'якшення кризи в умовах війни.

Крім того, фонд продовжує допомагати та співпрацювати з усіма країнами, які постраждали від наслідків війни, в тому числі таку допомогу зараз запросила Молдова.

Розбіжності у взаємовідносинах між МВФ та Україною

- Антикорупційні інститути – йдеться про статус НАБУ, оскільки МВФ вимагало надання йому спеціального статусу.
- Судова реформа – через корумповану судову систему олігархи можуть блокувати економічні реформи та домінувати в країні, простіше – “красти і бути недоторканими”.
- Ціни на газ – через низький рівень заробітної плати суспільство дуже негативно реагує на подібного роду вимоги.
- Політика Національного банку – найбільш важливою вимогою було і є незалежність НБУ від президента, олігархів, тощо. В. Зеленський спочатку підтримав дану ініціативу, але після чого змусив піти у відставку голову НБУ Я. Смолія. Після чого президент призначив людину з свого оточення на цю посаду, що є рівно протилежним до незалежності НБУ.
- Фіскальна політика – даний вид політики в Україні є не досить розвинутим та гнучким.

Загалом МВФ виступає за верховенство права, а український уряд прагне повної свободи дій.

Висновки

Взаємовідносини МВФ та України було зіпсовано на підготовчих етапах співпраці невиконанням попередньою владою зобов'язань перед МВФ через що ми отримали занадто низький кредитний рейтинг.

Основним негативним фактором співпраці України з МВФ є сприйняття країни дещо через іншу призму поглядів, аніж вона є насправді, що спричинило не завжди актуальні вимоги, які не привели до позитивних результатів.

В умовах війни президент України та вся команда знову змушені зосередитися на налагоджуванні відносин з МВФ, оскільки це є дуже необхідно. Кожного місяця країна потребує великої кількості коштів, при тому що багато підприємств не працює або знаходяться на окупованих територіях. Відповідно бюджет недоотримує податків, відповідно виснажуються і на жаль єдиним варіантом його поповнення на сьогодні є МВФ.

Через що актуальність цього питання на сьогодні має глобальний характер та пряму впливає на можливість існування нашої країни.

Список джерел

1. Співпраця з МВФ забезпечує майже половину потреб з зовнішніх фінансів України на 2022 рік
URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3356015-spivpraca-z-mvf-zabezpecue-majze-polovinu-potrebi-u-zovnisnomu-finansuvanni-na-2022-rik-marcenko.html>
2. Взаємовідносини МВФ та України. 2022.
URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Відносини_МВФ_—_Україна
3. Статистика та звіт НБУ
URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/report>
4. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду
URL: <https://www.imf.org/external/np/seminars/eng/2013/capitalflows/>
5. Ресурс новин стосовно МВФ за хронологією
URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-mvf>
6. СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА МВФ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ВАЛЮТНОЇ СИСТЕМИ
URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/9-1-2016/9.pdf>
7. Інформаційний портал “Укрінформ”:
URL: <https://www.ukrinform.ua/tag-mvf>